

Za dobrým hospodárením stojí kvalitný manažment

(20.11.2012; Obecné noviny; č. 47, s. 1-2; Žoldošová Darina)

Dlhy miest a obcí - téma zaujímavá nielen pre samosprávu, ale aj vládu, ministerstvá; analytikov, novinárov, širokú verejnosť. Keďže v súvislosti s príčinami súčasného stavu financií v samospráve odznievajú rôzne fakty, porovnania a tvrdenia, často špekulatívne, nepodložené a neseriózne, na bratislavskej Trend konferencii Komunálny manažment odznela na túto tému aj diskusia **primátorov** najviac a najmenej zadlžených miest. Zameraná bola, pochopiteľne, na prístupy k hospodáreniu.

Vladimír Bajan, starosta Petržalky: Samospráva šetrí lepšie ako štát

Z hľadiska príjmov bol pre samosprávu, ako je známe, najúspešnejší rok 2008 (vďaka nárastu dane z príjmov), no zároveň už v tom istom roku sa začali prejavovať neblahé finančné dopady na mestá a obce. V súvislosti s neplánovaným presunom kompetencií zo štátu. Situácia sa zhoršovala v rokoch 2009 a 2010, a to najmä v dôsledku nového zákona o sociálnej službe. Výšku výdavkov začína potom ovplyvňovať aj čerpanie eurofondov. Hoci to štát buď vôbec alebo len nerád priznáva, samospráva začala výdavky škrtat' viac než štátny rozpočet. Svedčia o tom aj tabuľky ministerstva financií, ktoré prítomným na konferencii predniesol podpredseda **ZMOS** a **starosta Petržalky Vladimír Bajan**. Jedna z tabuliek hodnotí aj mieru a rozsah investovania k celkovým výdavkom a možné zdroje financovania investícií. Po septembrovom stretnutí predstaviteľov ZMOS s ministrom Petrom Kažimírom už bolo možné konštatovať, že mestá a obce udržiavajú vysokú mieru kapitalizácie výdavkov - viac ako 860 miliónov eur ročne. Znamená to, že z každého vynaloženého eura išlo v r. 2007 na kapitálové výdavky 22 centov, v r. 2010 viac ako 28 centov a spolu so splácaním úverov to bolo približne 30 % zo všetkých výdavkov. Aj tento fakt treba brať do úvahy, ak sa hovorí o celkovej zadlženosti. V rokoch 2009 a 2010 sa znížili zdroje miest a obcí z predaja majetku. V tomto období legislatíva umožnila použiť finančné aktíva aj na financovanie bežných výdavkov. **V. Bajan** upozornil, že samospráva to nezneužila, na investície to stále vychádzalo 27 - 29 centov z eura.

"Napriek tomu počúvame, že malé obce nemajú perspektívu, lebo vraj 90 percent ich peňazí ide na plat starostu. Čísla však dokazujú, že nie je to pravda," upozornil **V. Bajan**. "Ďalšia tabuľka ukazuje, že miera investovania - pomer kapitálových výdavkov k celkovým výdavkom - podľa veľkostných skupín dokazuje, že najvyššia je v obciach do tisíc obyvateľov. Čísla za rok 2011 budú známe koncom tohto roka. Už teraz však vieme, že v najväčších sídlach sa tento pomerový ukazovateľ pohybuje od 19 do 20 %, najnižšie čísla patria mestám od 20 do 100-tisíc obyvateľov. Možno je to dôležitá informácia pre vývoj reformy v budúcich rokoch." Ďalej konštatoval, že samospráva nie je najväčším rizikom pre stabilitu verejných financií, dokazujú to čísla. Dlh obcí k 31. 12. 2011 dosiahol približne 1,39 mld. eur. V nútenej správe sú tri sídla, počet obcí a miest, ktoré prekročili kritériá podľa zákona o rozpočtových pravidlách, bol k tomuto dátumu 33, pričom v r. 2009 bol 155. Štatistiky teda hovoria, že podiel dlhu obcí na celkovom dlhu verejných financií nie je až taký veľký, ako sa to zvykne prezentovať, naopak, ak samospráva nie je dobrým hospodárom, je určite lepším ako štát, zdôraznil na záver **V. Bajan**.

Miroslav Rejda, primátor Turzovky: Mesto hospodári prebytkovo, nanajvýš s

malým dlhom

Jedným z tých, ktorý dokáže dobre manažovať ekonomické procesy vo svojom meste, je primátor nevelkého mestečka Turzovka Miroslav Rejda. Svoje vystúpenie začal poznámkou, že pociťuje nevyváženosť v zákone 369 týkajúcu sa kompetencií kolektívneho orgánu - mestského zastupiteľstva, a primátora či starostu v zodpovednosti za ekonomické manažovanie. Poslanci podliehajú straníckym ilúziám, osobným záujmom, no štatutárnu, a teda aj osobnú zodpovednosť primátora či starostu na seba neberú. "V Turzovke na začiatku volebného obdobia nechceme míňať, pokračujeme v prebytkovom hospodárení. Som primátorom štvrté funkčné obdobie a v čase volieb mávame v pokladni 500 až 600-tisíc eur. Pre primátora to znamená veľkú zodpovednosť pred obyvateľmi. Máme vypracovaný dobrý vlastný manažment, neustále všetko kontrolujeme, no musíme robiť aj nepopulárne riešenia. Obyvatel' nie vždy chápe, že v prvom rade musíme zabezpečiť plnenie úloh samosprávy, čo sú najmä verejné služby, preto upúšťame od investícií, ktoré nie sú kryté financiami. V súčasnosti máme minimálny dlh, ktorý súvisí s veľkým projektom - odkanalizovaním a zásobovaním pitnou vodou obcí horných Kysúc. V starej mene predstavujú celkové náklady takmer 3 mld. korún, takže sme museli vziať preklenovací úver."

Jozef Trstenský, primátor Nového Mesta n/V: Míňame iba koľko máme

O manažovaní Nového Mesta nad Váhom hovoril jeho primátor Jozef Trstenský. Je to tiež mesto, ktorému sa ekonomicky darí. Bežné príjmy mesta boli za vlaňajší rok necelé 3 milióny eur. Za nie nezaujímavú sumu označil rozporuplné peniaze z výherných automatov a hazardných hier - približne 200-tisíc eur. Mesto sa snažilo a snaží správať hospodárne - míňať len toľko, koľko má. "Nie všetko, čo obyvatelia požadujú, nie všetko, čo vidíme, že by sme mali urobiť, musíme urobiť. Výdavky treba starostlivo naplánovať. Vlni sme skončili s prebytkom 4 232-tisíc eur. Z pohľadu ekonóma to nie je celkom zdravý vývoj. Keď však poviete, že peniaze sú, vzápätí sa začnú ozývať poslanci a obyvatelia, aby sme urobili toto a tamto. Peniaze možno ľahko minúť, no treba ich na náročnejšie investície. V minulosti sme veľa investovali napríklad do športu. Postavili sme zimný štadión, o ktorom sa písalo ako o dvakrát predraženom, čo však nie je pravda. Vybudovali sme ďalšie športoviská, celkovo sme do športu za posledných šesť rokov investovali vyše 7,5 milióna eur. Z ušetrených peňazí, o ktorých som hovoril, sme začali stavať domov dôchodcov, napriek súčasnej zložitej ekonomickej situácii, keď sa zákon o sociálnych službách každú chvíľu mení a stále nevieme, ako budú tieto služby financované. I tak si myslím, že takéto zariadenie je v okresnom meste potrebné. Nemáme zázračné príjmy, len také ako iné mestá. Primátorom som v Novom Meste nad Váhom od roku 1996, čiže pracujem kontinuálne. V nadväznosti na ušetrené peniaze a hospodárenie mesta to považujem za veľmi dôležité. Vzdelaním som ekonóm a ani v súkromí som nikdy neminul viac ako som zarobil. Na mestskom úrade pracuje 39 ľudí, v porovnaní s inými úradmi máme na počet obyvateľov, niečo vyše 20-tisíc, najmenej zamestnancov. Nebol by problém dať prácu ďalším desiatim. Ale keď si prerátate ich mzdu, tak by sme ročne minuli viac o 130 až 140-tisíc eur. Keď si to vynásobíte 16-imi rokmi, čo som primátorom, tak prídete k sume približne 3 milióny eur, ktoré mesto ušetrilo tým, že optimalizovalo svoju organizačnú štruktúru, posty v samospráve i na mestskom úrade boli obsadené kontinuálne, pretože ľudia dostali dôveru."

Dosť významný vplyv na rozpočet majú príspevkové organizácie ako mestské kultúrne stredisko, technické služby, mestská polícia, materské a základné školy, sociálne pracovníčky. V spoločnom úrade samosprávy je integrovaných 32 miest a

obcí okresu Nové Mesto nad Váhom, čo tiež znamená šetrenie. "Počet jeho pracovníkov sa nezvýšil, len sme premaľovali tabuľu na budove, ktorú sme si prenajali, takže spoločný úrad sídli tam, kde predtým okresný úrad," poukazuje na ďalší zo spôsobov šetrenia J. Trstenský. "Veľkou výhodou je zachovanie technických služieb, ktoré robia servis mestu počnúc zberom a odvozom tuhého komunálneho odpadu, cez údržbu verejného osvetlenia, ciest, verejnej zelene a podobne. Prostredníctvom technických služieb sme zrekonštruovali centrálnu mestskú zónu, teda námestie a ulice, ktoré doň ústia a kompletne vymenili infraštruktúru na 3-hektárovej ploche. Na verejné služby tak míňame menej, ako keby sme si ich objednávali od nejakej firmy. Navyše, mestský podnik koná operatívne, kým zmluvné robia len to, čo je v zmluve a podľa harmonogramu, ostatné je nad rámec zmluvy."

V Novom Meste nad Váhom pribudlo vyše 500 nájomných bytov. Mesto čerpalo financie zo Štátneho fondu rozvoja bývania, vlastné išli do technickej infraštruktúry. Eurofondy čerpali Novomešťania na školstvo a životné prostredie. Asanovali starú environmentálnu záťaž - skládku tuhého komunálneho odpadu. Nedávno dokončili zberný dvor s dotriedňovacou linkou, kompostáreň. "Nie všetko sa nám podarilo urobiť, nie všetko robíme tak, ako by sme si predstavovali. Vieme o svojich rezervách. Máme však veľký potenciál v ľuďoch, ktorých si treba vážiť a treba im aspoň poďakovať za kvalitnú prácu, hoci by si zaslúžili aj zvýšenie platu. Možno sa raz dočkáme aj toho," uzavrel V. Trstenský odkrývanie pozadia úspechu mesta, v ktorom je primátorom 16 rokov.

Text k obr.:

Primátori dvoch efektívne hospodáriacich miest - Jozef Trstenský z Nového Mesta nad Váhom (vľavo) a Miroslav Rejda z Turzovky (v strede) -konferencii Komunálny manažment, Vráťme mestám perspektívu. Vpravo je zástupca turzovského primátora Kamil Kobilka.